SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1219

av John E. Weinerhall (M)

Svenska minoriteter i utlandet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenska minoriteter i utlandet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Genom historien har många svenskar under olika tidsepoker sökt sig till andra delar av världen. De första svenskarna som korsade hav för att bosätta sig utanför det som vi idag känner som Sverige gjorde det troligtvis redan på 1100-talet då många for över Östersjön till dagens Finland och Estland, en emigration som fortsatte under flera århundraden. Vid de estniska och finska kustbanden är det svenska arvet än idag närvarande. I Finland finns än idag språköar där svenskan är det dominerande språket, den ställningen har inte svenskan någonstans i Estland längre. Den sovjetiska ockupationen med den efterföljande massflykten till Sverige samt de sovjetiska deporteringarna och utrensningarna gick hårt åt den svenska minoriteten.

Under Katarina II:s tid som tsarinna deporterades en stor del av svenskarna på den estniska ön Dagö till Ukraina och kom att forma det samhälle som vi idag känner som Gammalsvenskby. Trots många umbäranden genom århundradena finns hundratalet svenskar kvar i Ukraina, vars befolkning har lidit under den ryska invasionen av Ukraina. Bland annat har byns skola och vårdcentral förstörts av ryska bombningar.

Den svenska migrationen har inte bara gått österut genom åren, och den största migrationen är den som gick över Atlanten. Vid förra sekelskiftet levde nära en femtedel av världens svensktalande på de amerikanska kontinenterna. Över en miljon svenskar sökte lyckan på andra sidan Atlanten. Även om de flesta for till Amerikas förenta stater och det företrädesvis är där man hittar svensktalande idag sökte sig också tiotusentals till Sydamerika, företrädesvis Brasilien och Argentina, där man fortfarande återfinner svenskspråkiga öar.

Förutom i Finland, och till viss del Estland, är svenskan mycket hårt ansatt. I Finland är svenskan officiellt språk och i Estland finns ett intresse från regering och myndigheter att stötta det svenska kulturarvet och språket. Där finns svenskspråkiga skolor, en kulturförvaltning för den svenska minoriteten och en levande svenskspråkig församling i Reval. Inte minst finns också ett starkt svenskt civilsamhälle som engagerar sig så väl i som utanför Estland. Värre ser det exempelvis ut i Ukraina och Argentina som har hela samhällen som vilar på sitt svenska arv och det svenska språket men som är satt under hård press. Där erfordras ett starkt stöd från Sverige för att bevara och stärka den svenska minoriteten.

Även om exempelvis Institutet för språk och folkminnen har gjort stora insatser för att uppmärksamma svenska minoriteter i utlandet genom projektet I rörelse måste mer göras. Det kan inte vara rätt att exempelvis svenskspråkiga samhällsinstitutioner vilar på god vilja från Svenska kyrkan eller enskilda kommuner, så som exempelvis Gotlands kommun i fallet med Gammalsvenskby.

Givet att den svenska staten årligen anslår stora medel till de nationella minoriteterna i Sverige är det också rimligt att se över de behov som den svenska minoriteten har i utlandet och om det finns möjlighet för regeringen att möta dessa behov.

John E. Weinerhall (M)